

«Cafe Spleen. Veltījums latviešu strēlniekiem»

«Faktiski «Cafe Spleen» ir visjaunākais, ko esmu uzrakstījis,» sarunā ar «Ziņām» atzinās komponists Juris Kulakovs. «Dziesmu cikls par latviešu strēlnieku tēmu tapa apmēram pirms pusgada, tad arī notika tā pirmatskaņojums Jāņa Akuratera muzejā Rīgā.»

Šogad janvārī apriņķ 98 gadi kopš leģendārajām Pirmā pasaules kara Ziemassvētku kaujām. Atceroties šos notikumus un pieminot latviešu strēlnieku varonību, 10. janvārī notiks Pirmā pasaules kara Ziemassvētku kauju atceres pasākumi, kurus pulksten 12 Jelgavas novada Valgundes pagasta Kalnciema vidusskolā (transports no pilsētas kultūras nama pulksten 11) ievadīs tieši J.Kulakova koncertprogramma «Cafe Spleen» – 13 dziesmu cikls par latviešu strēlnieku tēmu ar J.Akuratera, Kārļa

Skalbes, Jāņa Jaunsudrabiņa, Viļa Plūdoņa, Jāņa Medeņa, Jāņa Ezeriņa, Annas Brigaderes vārdiem. Koncertprogrammas izpildītāji būs Ieva Akuratere (balss), Miervaldis Jenčs (balss), Juris Kulakovs (klaviers, akordeons, balss), Viktors Jansons (komentāri, dzejas lasījumi).

«Pār Latviju sniegi kad vijas/Un nakts ir visgarākā,/Šī teika man atmosfāras sirdī/Kā brīnišķā valoda./Iz sniegiem mazs karodziņš šaujas/Un plivina sarkan-balts/Un liesmo savādā gaismā,/Kaut pusnakts un gaisis ir tik salts,» raksta J.Akuraters dzejolī «Latvju strēlnieki».

Cikla pirmatskaņojuma – akcijas «Cafe Spleen jeb Augusts 1914» ietvaros J.Akuratera muzeja dārzā bija izveidota savdabīga «Cafe Spleen» armijas telts, kur veselu mēnesi notika dzejas un mūzikas vakari, teatrālas performances un pasākumu cikli, kas stāstīja par dzejnieku, mākslinieku, komponistu kara laukā, par cēloņiem un sekām un laikmetu sasaukšanos. Akcijas nosaukums aizgūts no J.Akuratera stāsta «Cafe Spleen», kas vēsta par strēlnieku – dzejnieku un mākslinieku – pašu radīto cilvēcisko patvērumu Pirmā pasaules kara situācijā, kad vakaros kādā lauku pirtīnā, fonā dunot kara troksnim, viņi pulcējās kopā, dzēra tēju, dziedāja un runāja par dzīvi un mākslu «viņpus» kara lauka. (Īstā «Cafe Spleen» atrodas Parīzē.)

Ziemassvētku kaujās kā strēlnieks piedalījās arī dzejnieks J.Akuraters. Savā dienasgrāmatā viņš 1916. gadā rakstīja: «24. decembris. Ir svētku priekšvakars. Bet no svētkiem pašiem man gribētos bēgt prom. Kauja ir sākusies. Un pulksten 12 naktī izbraucu kopā ar gleznotājiem un rakstniekiem Skalbi un Virzu uz kara lauka. (..)

25. decembris. Ieejam Zemgales pulka pārsienamā punktā. Ārsts stāsta, ka pāris dienās te 2000 cilvēki izvesti cauri ievainoti. Tepat vēl nes garām jaunus ievainotos.

Te, lūk, ceļmalā guļ daži kritušie un pie kāda virsniēka atrodam mūsu rotas komandieri. Viņam priekšā ir vesela grēda plinšu no kritušiem un ievainotiem strēlniekiem paņemtas.

«Nemiet, kungi, vispirms katrs savu plinti un stājaties darbā» – viņš saka. Un mēs saņemam plintes, kuras nesen vēl nesa nāvi no tagad kritušo rokas ienaidniekiem.

Esmu kaujas laukā Tīreļa purvā un izpildīju arī pāra stundas savu pienākumu, dežurēdams ar plinti sarga vietā ceļos, kuri ved no kaujas līnijas uz pārsienamiem punktiem. (..) Naktī guļu zemes būdā pie strēlniekiem un salstu uz zemes. Dūmi kož acīs, un visa miesa dreb. Bet ārā dimd un plīst lielgabalu lādiņi. Tie ir Ziemas svētki... ..» .